



# Os hábitats de Interese Comunitario en Galicia.



## Fichas descriptivas



# **Os hábitats de Interese Comunitario en Galicia. Fichas descriptivas**

---

**Pablo Ramil Rego  
Manuel Antonio Rodríguez Gutián  
Javier Ferreiro da Costa  
Marco Rubinos Román  
Luis Gómez-Orellana Rodríguez  
Belén de Nóvoa Fernández  
Boris Alejandro Hinojo Sánchez  
Susana Martínez Sánchez  
Carmen Cillero Castro  
Ramón Alberto Díaz Varela  
Patricia María Rodríguez González  
Castor Muñoz Sobrino**

**GI-1934 TTB  
Universidade de Santiago de Compostela**



**Monografías do IBADER - Lugo 2008**

## **Os hábitats de Interese Comunitario en Galicia. Fichas descriptivas**

### **Primeira edición: 2008**

**Autores:** Pablo Ramil Rego; Manuel Antonio Rodríguez Guitián; Javier Ferreiro da Costa; Marco Rubinos Román; Luis Gómez-Orellana Rodríguez; Belén de Nóbrega Fernández; Boris Alejandro Hinojo Sánchez; Susana Martínez Sánchez; Carmen Cillero Castro; Ramón Alberto Díaz Varela; Patricia María Rodríguez González; Castor Muñoz Sobrino

### **A efectos bibliográficos a obra debe citarse:**

Ramil Rego, P.; Rodríguez Guitián, M.A.; Ferreiro da Costa, J.; Rubinos Román, M.; Gómez-Orellana, L.; de Nóbrega Fernández, B.; Hinojo Sánchez, B.A.; Martínez Sánchez, S.; Cillero Castro, C.; Díaz Varela, R.A.; Rodríguez González, P.M. & Muñoz Sobrino, C. (2008). Os Hábitats de Interese Comunitario en Galicia. Fichas descriptivas. Monografías do Ibader. Universidade de Santiago de Compostela. Lugo

**Deseño e Maquetación:** GI-1934 TTB - IBADER

**Fotografía:** Arquivo fotográfico GI-1934 TTB - IBADER

**Ilustracións:** GI-1934 TTB - IBADER

**ISSN edición ]a dfYgU:** 1888-5810

**ISSN edición dil ital:** 1988-8341

<http://www.ibader.org>

**Depósito Legal:** C 173-2008

**Edita:** IBADER. Instituto de Biodiversidade Agraria e Desenvolvimento Rural. Universidade de Santiago de Compostela, Campus Universitario s/n. E-27002 Lugo, Galicia.

<http://www.ibader.org>

.

**Copyright:** Instituto de Biodiversidade Agraria e Desenvolvimento Rural (IBADER).

**Colabora:**



**XUNTA DE GALICIA**  
CONSELLERÍA DE MEDIO AMBIENTE  
E DESENVOLVEMENTO SOSTIBLE

**XUNTA DE GALICIA**  
CONSELLERÍA DO MEDIO RURAL

**DIPUTACIÓN PROVINCIAL DE LUGO**  
**I N L U D E S**

## 6 Formacións herbosas naturais e seminaturais.

### 6170 Prados alpinos e subalpinos calcarios.

#### Correspondencias

Paleartic	36.12, 36.41 a 36.43, 36.37, 36.38.
Ramsar	---
IHG	---

#### Denominación oficial

Inglés	Alpine and subalpine calcareous grasslands
Castelán	Prados alpinos y subalpinos calcáreos

#### Denominación vulgar

Galego	As escasas representacións que existen deste tipo de hábitat en Galicia inclúense na denominación popular de "taras" ou "taros", que se aplica no oriente de Lugo a unha unidade xeomorfolóxica particular constituída por afloramentos rochosos calcario-dolomíticos de grande inclinación e que resaltan na paisaxe a gran distancia.
Castelán	Non se coñece.

#### Descripción científica

##### Descripción do Manual de Interpretación dos Hábitats da UE

Pasteiros alpinos e subalpinos sobre solos ricos en bases con *Dryas octopetala*, *Gentiana nivalis*, *G. campestris*, *Alchemilla hoppeana*, *Alchemilla conjuncta*, *Alchemilla flabellata*, *Anthyllis vulneraria*, *Astragalus alpinus*, *Aster alpinus*, *Draba aizoides*, *Globularia nudicaulis*, *Helianthemum nummularium* subsp. *grandiflorum*, *Helianthemum oelandicum* subsp. *alpestre*, *Pulsatilla alpina* subsp. *alpina*, *Phyteuma orbiculare*, *Astrantia major*, *Polygala alpestris* (36.41 a 36.43) das cadeas montañosas do Alpes, Pireneos, Cárpatos e Escandinavia. Tamén se inclúen os pasteiros dos pisos subalpino (oromediterráneos) e alpino das altas montañas corsas (36.37) e os pastos pechados mesófilos dos pisos alpino e subalpino dos Apeninos centrais e meridionais, desenvolvídos localmente por enriba do límite do bosque, sobre substratos calcários (36.38). Igualmente pódense incluír as comunidades de neveiros asociadas.

##### Subtipos:

- 36.37 - pasteiros orófilos de Córcega
- 36.38 - pasteiros pechados oro-apeninos
- 36.41 - pasteiros alpinos pechados calcífilos
- 36.42 - céspedes densos venteados de *Kobresia myosuroides*
- 36.43 - pasteiros calcífilos bandeados e en grilanda
- 36.44 - comunidades alpinas sobre materiais con metais pesados

#### Características diagnósticas do hábitat

##### Características estacionais.

Pasteiros basófilos de alta montaña asentados sobre solos pouco desenvolvidos e sometidos a crioturbación. En Galicia aparecen moi puntualmente dentro do piso supratemperado superior (>1.200-1.300 m) situados en ladeiras e esporóns rochosos especialmente favorables.

##### Fisionomía e estrutura.

Pasteiros de cobertura variable (40-90%) dominados por *Koeleria vallesiana*, *Koeleria crassipes*, *Erodium glandulosum*, *Helianthemum canum*, *Anthyllis vulneraria* subsp. *pyrenaica* e *Bromus erectus*, con presenza de diversas especies leñosas de baixo porte (*Lithodora diffusa*, *Sideritis hyssopifolia* subsp. *caureliana*, *Santolina rosmarinifolia* subsp. *semidentata*).

##### Variabilidade.

Nas representacións situadas a maior altitude tenden a desaparecer as especies leñosas.

## 6 Formacións herbosas naturais e seminaturais.

### 6170 Prados alpinos e subalpinos calcarios.

#### Especies indicadoras segundo Manual de Interpretación dos Hábitats da UE

##### Plantas:

36.41 a 36.43: *Alchemilla conjuncta*, *Alchemilla flabellata*, *Alchemilla hoppeana*, *Anthyllis vulneraria*, *Aster alpinus*, *Astragalus alpinus*, *Astrantia major*, *Draba aizoides*, *Dryas octopetala*, *Gentiana campestris*, *Gentiana nivalis*, *Globularia nudicaulis*, *Helianthemum nummularium* ssp. *grandiflorum*, *Helianthemum oelandicum* ssp. *alpestre*, *Phyteuma orbiculare*, *Polygala alpestris*, *Pulsatilla alpina* ssp. *alpina*. 36.37: *Armeria multiceps*, *Bellardiochloa violacea*, *Geum montanum*, *Paronychia polygonifolia*, *Phleum brachysachyum*, *Plantago subulata* ssp. *insularis*, *Sagina pilifera*, *Sibbaldia procumbens*, *Veronica alpina*. 36.38: *Festuca violacea* ssp. *macranthera*, *Trifolium thalii*.

#### Especies indicadoras para Galicia

##### Plantas:

*Aceras antropophorum*, *Anthyllis vulneraria* subsp. *pyrenaica*, *Artemisia alba*, *Bromus erectus*, *Campanula adsurgens*, *Campanula glomerata*, *Cephalanthera longifolia*, *Erodium glandulosum*, *Helianthemum canum*, *Himantoglossum hircinum*, *Koeleria crassipes*, *Koeleria vallesiana*, *Orchis morio*, *Santolina rosmarinifolia* subsp. *semidentata*, *Sideritis hyssopifolia* subsp. *caureliana*, *Teucrium pyrenaicum*.

#### Especies da Directiva 92/43/CEE que poden atoparse no hábitat

##### Plantas:

*Santolina rosmarinifolia*.

#### Correspondencia fitosociolóxica

CLASE FESTUCO HYSTRICIS-ONONIDETEA STRIATAE

Orde Festuco hystricis-Poetalia ligulatae

Alianza *Festucion burnatii*

As. *Koelerio vallesiana-Erodietum glandulosi*

#### Hábitats asociados ou en contacto

Este tipo de hábitat establece contacto e forma mosaico con diversos tipos de hábitats desenvolvidos sobre afloramentos calcários (6220\*, 8130, 8210).



Representación do hábitat 6170 no Val de Visuña (Folgoso do Courel).

## 6 Formacións herbosas naturais e seminaturais.

6170 Prados alpinos e subalpinos calcarios.

### Distribución xeográfica

#### Distribución na Unión Europea



#### Distribución na Unión Europea

Hábitat frecuente nas áreas montañosas de litoloxía calcárea da UE.

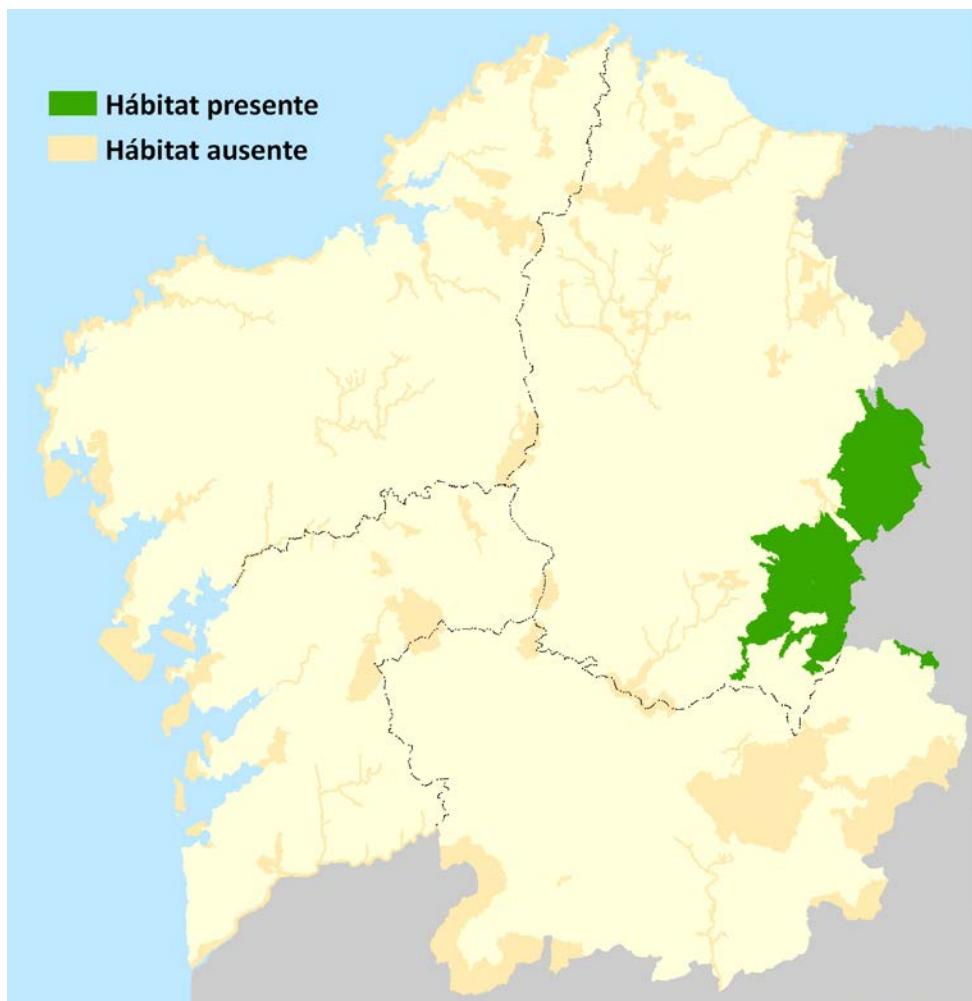
#### Distribución en Galicia

Hábitat moi escaso do que soamente se coñecen representacións nas montañas calcarias máis elevadas do oriente galego.

#### Distribución na Rede Natura 2000 de Galicia

Presente de xeito exclusivo en dous espazos do oriente de Galicia.

#### Distribución dentro da Rede Natura 2000 de Galicia (Lugares de Importancia Comunitaria)

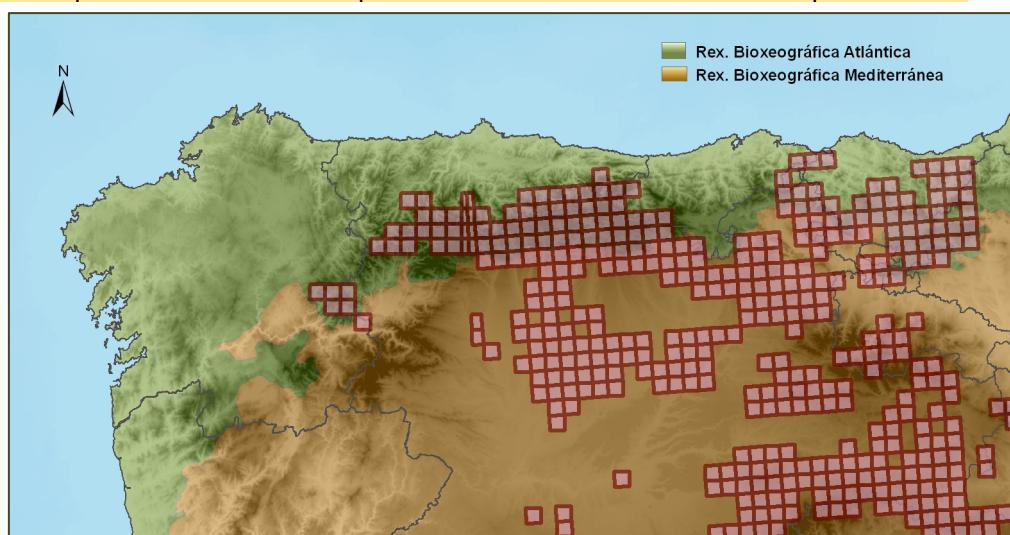


## 6 Formacións herbosas naturais e seminaturais.

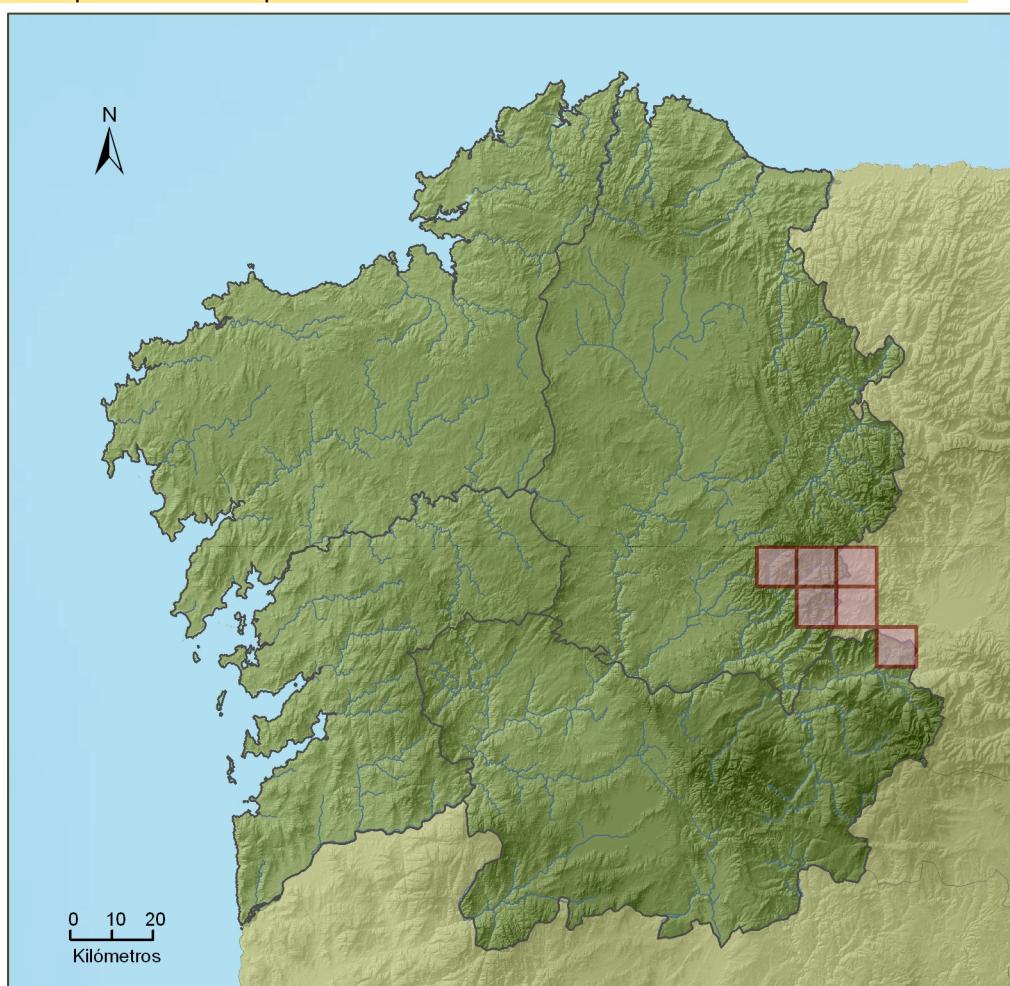
6170 Prados alpinos e subalpinos calcarios.

Área de presenza

Área de presenza no Norte Peninsular por cuadrículas UTM de 100 Km<sup>2</sup>. Distribución a partir da EEA.



Área de presenza en Galicia por cuadrículas UTM de 100 Km<sup>2</sup>. Datos actualizados 2008.



## 6 Formacións herbosas naturais e seminaturais.

6170 Prados alpinos e subalpinos calcarios.

### Presenza nos Lugares de Importancia Comunitaria (LIC)

Cod.	Denominación	Prov.	Cod.	Denominación	Prov.
ES1110001	Ortigueira-Mera	C	ES1120015	Serra do Xistral	Lu
ES1110002	Costa Ártabra	C	ES1120016	Río Cabe	Lu
ES1110003	Fragas do Eume	C	ES1120017	Costa da Mariña Occidental	Lu
ES1110004	Encoro Abegondo Cecebre	C	ES1130001	Baixa Limia	Ou
ES1110005	Costa da Morte	C	ES1130002	Macizo Central	Ou
ES1110006	Complexo Corrubedo	C	ES1130003	Bideiral de Montederramo	Ou
ES1110007	Betanzos-Mandeo	C	ES1130004	Pena Veidosa	Ou
ES1110008	Carnota-Monte Pindo	C	ES1130005	Río Támega	Ou
ES1110009	Costa de Dexo	C	ES1130006	Veiga de Ponteiliñas	Ou
ES1110010	Estaca de Bares	C	ES1130007	Peña Trevinca	Ou
ES1110011	Esteiro do Tambo	C	ES1130008	Peña Maseira	Ou
ES1110012	Monte e Lagoa de Louro	C	ES1130009	Serra da Enciña da Lastra	Ou
ES1110013	Xubia-Castro	C	ES0000001	Illas Cíes	Po
ES1110014	Serra do Careón	C	ES1140001	Sistema fluvial Ulla-Deza	Po
ES1110015	Río Anllóns	C	ES1140002	Río Lerez	Po
ES1110016	Río Tambo	C	ES1140003	A Ramallosa	Po
ES1120001	Ancares-Courel	Lu	ES1140004	Complexo Ons-O Grove	Po
ES1120002	Río Eo	Lu	ES1140005	Monte Aloia	Po
ES1120003	Parga-Ladra-Támoga	Lu	ES1140006	Río Tea	Po
ES1120004	A Marronda	Lu	ES1140007	Baixo Miño	Po
ES1120005	Ás Catedrais	Lu	ES1140008	Brañas de Xestoso	Po
ES1120006	Carballido	Lu	ES1140009	Cabo Udra	Po
ES1120007	Cruzul-Agüeira	Lu	ES1140010	Costa da Vela	Po
ES1120008	Monte Faro	Lu	ES1140011	Gándaras de Budío	Po
ES1120009	Monte Maior	Lu	ES1140012	Illas Estelas	Po
ES1120010	Negueira	Lu	ES1140013	Serra do Candán	Po
ES1120011	Ría de Foz-Masma	Lu	ES1140014	Serra do Cando	Po
ES1120012	Río Landro	Lu	ES1140015	Sobreirais do Arneigo	Po
ES1120013	Río Ouro	Lu	ES1140016	Enseada de San Simón	Po
ES1120014	Canón do Sil	Lu			

### Presenza en Zonas de Especial Protección para as Aves (ZEPA)

Cod.	Denominación	Prov.	Cod.	Denominación	Prov.
ES0000086	Ría de Ortigueira e Ladrido	C	ES1130009	Serra de Enciña da Lastra	Ou
ES0000176	Costa da Morte (Norte)	C	ES0000376	Baixa Limia-Serra do Xurés	Ou
ES0000258	Costa de Ferrolterra-Valdoviño	C	ES0000437	Peña Trevinca	Ou
ES0000313	Complexo Litoral Corrubedo	C	ES0000001	Illas Cíes	Po
ES0000085	Ribadeo	Lu	ES0000087	Complexo Uria-O Grove	Po
ES0000373	Ría de Foz	Lu	ES0000254	Illa de Ons	Po
ES0000372	Costa da Mariña Occidental	Lu	ES0000375	Esteiro do Miño	Po
ES0000374	Ancares	Lu			

## 6 Formacións herbosas naturais e seminaturais.

6170 Prados alpinos e subalpinos calcarios.

Aspecto das representacións do hábitat en Galicia



Aspecto do hábitat "6170 Prados alpinos e subalpinos calcarios" en Serra da Enciña da Lastra (A Veiga de Cascallá) (Autor: J. Giménez de Azcárate).



Facies con pequenos arbustos do hábitat "6170 Prados alpinos e subalpinos calcarios" no Val de Visuña (Folgoso do Courel).

## 6 Formacións herbosas naturais e seminaturais.

6170 Prados alpinos e subalpinos calcarios.

### Aproveitamentos

#### Aproveitamentos tradicionais do hábitat

Pola súa situación afastada dos núcleos habitados, este hábitat viuse pouco influenciado pola actividade humana se se exceptúa a recolección dalgunhas plantas con interese alimentario (*Origanum virens*, etc.) e o pastoreo ocasional con gando menor (cabras e ovellas).

### Estado de conservación

#### Indicadores do estado de conservación do hábitat

A composición florística e estrutura da vexetación que caracteriza este hábitat son os indicadores más idóneos para valorar o seu estado de conservación.

#### Factores que dificultan ou impiden o estado de conservación favorable

O piso e o sobrepastoreo desvirtúan a composición florística das comunidades vexetais propias deste tipo de hábitat, á vez que potencian fenómenos erosivos de tipo crionival e pluvial. As actividades mineiras de aproveitamento de materiais calcarios non son compatibles coa conservación do hábitat.

#### Factores que contribúen ao estado de conservación favorable do hábitat

A delimitación e control da carga gandeira nas áreas nas que aínda se mantén o seu aproveitamento como fonte de pastos contribúe positivamente a manter o estado de conservación. As representacións existentes no "P. Nat. Serra da Enciña da Lastra atópanse comprendidas integralmente dentro da Zona de Reserva.

### Bibliografía

Gutiérrez (1984b), Silva-Pando (1990), Amigo et al. (1993), Ortiz & Rodríguez-Oubiña (1993), Giménez de Azcárate (1993a) e datos propios.

